

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/275/2019
Identifikačné číslo spisu:	8714202495
Dátum vydania rozhodnutia:	30.01.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Petríková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:8714202495.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne B. C., bývajúcej v S., zastúpenej Mgr. Ladislavom Riedlom, advokátom so sídlom v Prešove, Levočská 4703/89, proti žalovanej DPS financial consulting, s.r.o., so sídlom v Trnave, Mikovíniho 10, zastúpenej advokátskou kanceláriou PETKOV & Co s.r.o., so sídlom v Bratislave, Šoltésovej 14, o zdržanie sa výkonu záložného práva dobrovoľnou dražbou s prísl., vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 12 C 46/2014, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 22. februára 2018 sp. zn. 6 Co 8/2017, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Prešove z 22. februára 2018 sp. zn. 6 Co 8/2017 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Žalobcovia sa žalobou podanou na Okresnom súde Poprad (ďalej ako „súd prvej inštancie“) domáhali, aby súd prvej inštancie uložil žalovanej povinnosť zdržať sa výkonu záložného práva podľa zmluvy z 11. januára 2008 dobrovoľnou dražbou k rodinnému domu súp. č. XXX a k pozemku, všetko zapísané na LV č. XXXX k. ú. K..

2. Súd prvej inštancie rozsudkom z 13. októbra 2016 č. k. 12 C 46/2014-185 vo výroku I. rozhodol, že žalobu zamietá a vo výroku II. rozhodol, že konanie vo vzťahu k žalobkyni 2/ zastavuje a vo výroku III. rozhodol, že žalovaná má právo na náhradu trov konania. Súd prvej inštancie na podklade vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žaloba nie je dôvodná. Uviedol, že predmetom konania je uloženie povinnosti žalovanej zdržať sa výkonu záložného práva na uspokojenie svojej pohľadávky, ktorej časť mala predstavovať plnenie z neprijateľných zmluvných podmienok. Konštatoval, že medzi stranami bola uzatvorená zmluva o úvere, ktorá vychádzajúc z jej obsahu je zmluvou spotrebiteľskou, na ktorú sa vzťahujú všeobecné ustanovenia § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka (ďalej ako „OZ“), avšak nie je zmluvou o spotrebiteľskom úvere, jedná sa o zmluvu uzatvorenú podľa Obchodného zákonníka. Spolu so zmluvou bola uzatvorená aj zmluva o zriadení záložného práva na nehnuteľnosť, pričom uviedol, že vychádzajúc z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky, najmä z uznesenia pléna Ústavného súdu č. 23/2014 ako aj judikatúry Súdneho dvora Európskych spoločenstiev, na ktoré odkázala žalovaná, nie je možné konštatovať, aby samotný zákon o dobrovoľných dražbách č. 527/2002 Zb. (ďalej ako „zákon o dobrovoľných dražbách“) bol v rozpore s Ústavou SR, medzinárodnými zmluvami, resp. právom

Európskej únie upravujúcim ochranu spotrebiteľa. Súd prvej inštancie tak uviedol, že nie je preto dôvod vylúčiť právo žalovanej ani s poukazom na § 3 OZ z možnosti začať výkon záložného práva dobrovoľnou dražbou nehnuteľností vo vlastníctve žalobkyne na uspokojenie svojej pohľadávky. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že neuznal dôvodnými prostriedky procesného útoku žalobkyne vo vzťahu k námietke premlčania, rovnako neuznal námietku neplatnosti samotnej úverovej zmluvy a tým aj zmluvy o zriadení záložného práva z dôvodu jej neurčitosti, prípadne konštatovania neprimeraných zmluvných podmienok. Uviedol, že žalobkyni boli poskytnuté finančné prostriedky a zmluva o zriadení záložného práva zabezpečuje danú pohľadávku. Súd prvej inštancie tak uviedol, že je povinnosťou záložného veriteľa, v prípade uplatnenia si výkonu záložného práva na dobrovoľnej dražbe, preukázať aktívnu legitimáciu, rozhodujúce skutočnosti kladené zákonom pre vykonanie dobrovoľnej dražby, a že žalobkyňa má dostatok prostriedkov právnej ochrany na ochranu svojich práv v dobrovoľnej dražbe. Záverom súd prvej inštancie uviedol, že konanie voči žalobcovi 2/ zastavil, pretože tento úmrtím stratil spôsobilosť byť účastníkom konania.

3. Krajský súd v Prešove (ďalej ako „odvolací súd“) rozsudkom z 22. februára 2018 sp. zn. 6 Co 8/2017 vo výroku I. zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalovaná je povinná sa zdržať výkonu záložného práva podľa Zmluvy o zriadení záložného práva k nehnuteľnosti č. XXX/XXXXXX/XX-XXX/XXX z 11. januára 2008 dobrovoľnou dražbou k rodinnému domu so súp. č. XXX, na parc. C KN č. 106/2, vedenom Okresným úradom S., okres S., obec S., katastrálne územie K., na LV č. XXXX a k pozemku zastavané plochy a nádvoria parc. č. 106/2, o výmere 173 m² a vo výroku II. rozhodol, že žalobkyni priznáva nárok na náhradu trov konania voči žalovanej v plnom rozsahu. Odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že v prejednávanej veci dochádza ku konfliktu dvoch práv, a to práva žalovanej požadovať od žalobkyne ako dlžníčky splnenie dlhu s právom žalobkyne na obydlie. Uviedol, že výkon záložného práva ako každý iný výkon musí byť v súlade so zásadou dobrých mravov uplatňovanou v spoločnosti. Uviedol, že platí § 3 ods. 1 OZ, podľa ktorého výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi. Odvolací súd uviedol, že vo vzťahu k úverovej zmluve neexistuje zatiaľ súdne rozhodnutie, ktoré by podrobilo zmluvné ustanovenia súdnej kontrole prijateľnosti zmluvných podmienok, pričom ďalej konštatoval, že existujú aj iné spôsoby výkonu záložného práva podľa osobitného predpisu, podľa § 151j ods. 1 OZ, ktoré pri garancii prednosti záložného práva až do konečného splnenia dlhu garantujú aj zachovanie obydlia. Odvolací súd tak konštatoval, že realizáciou záložného práva formou dobrovoľnej dražby zo strany žalovanej reálne hrozí žalobkyni neprimeraný zásah do práva na obydlie a práva na súkromný a rodinný život a teda bez akejkoľvek súdnej kontroly je možné zbaviť záložcu a jeho rodinných príslušníkov obydlia, a to len na základe písomného vyhlásenia záložného veriteľa o pravosti, výške a splatnosti pohľadávky.

4. Proti uvedenému rozhodnutiu odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej ako „dovolateľka“) dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodnila poukazom na § 420 písm. f/ CSP. Vo vzťahu k predmetnej dovolacej námietke dovolateľka uviedla, že odvolací súd prijal z pohľadu žalovanej prekvapivé rozhodnutie, pričom takúto zásadnú zmenu v právnom posúdení veci žalovanej vopred neavizoval a nedal žalovanej možnosť predniesť argumenty svedčiace o nesprávnosti rozhodnutia odvolacieho súdu. Uviedla, že odvolací súd svoje rozhodnutie nečakane založil na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie a to aplikáciou § 3 OZ, čím bolo žalovanej odňaté právo namietať správnosť právneho názoru na inštančne vyššom súde. Ďalej uviedla, že odvolací súd vyvodil svoj právny záver zo skutočností, ktoré súd prvej inštancie právne neposudzoval, dôsledkom čoho sa žalovaná ako dovolateľka k záverom odvolacieho súdu nemala možnosť vyjadriť, pretože odvolací súd nepostupoval v súlade s § 382 CSP. Dovolateľka ďalej uviedla, že odvolací súd sa riadne a presvedčivo, resp. vôbec nevyporiadal so zásadnou argumentáciou predostretou v konaní.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej ako „najvyšší súd“ alebo ako „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 424 CSP) a to oprávneným subjektom (§ 427 CSP), zastúpeným podľa § 429 ods. 1 CSP skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti, pričom zistil, že dovolanie je dôvodné.

6. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť

samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

6.1. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Všetky dôvody prípustnosti dovolania, ktoré sú vymenované v tomto ustanovení, sa vzťahujú výlučne na právnu otázku, ktorej vyriešenie viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu; zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou dovolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna, ako aj procesnoprávna (v ďalšom texte len „právna otázka“).

7. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

8. V danom prípade dovolací súd prioritne posudzoval prípustnosť dovolania, t. j. či boli splnené podmienky stanovené zákonom pre vecné prejednanie dovolania.

9. Odborná spisba rozdeľuje podmienky prípustnosti dovolania na objektívne: a/ prípustný predmet, b/ lehota na podanie dovolania, c / náležitosti dovolania a na subjektívne, t. j. osoba oprávnená podať dovolanie (Ficová a kol. Občianske procesné právo, Druhé aktualizované a doplnené vydanie, Bratislava, Vydavateľské oddelenie Právnickej fakulty UK, 2008, str. 344).

9.1. V Civilnom sporovom poriadku sú jednotlivé podmienky prípustnosti dovolania upravené nasledovne: v ustanoveniach § 420 až § 423 je upravený prípustný predmet, v ustanovení § 427 je stanovená lehota na podanie dovolania, v ustanovení § 428 sú stanovené náležitosti dovolania a v ustanovení § 424 až § 426 sú upravené osoby, ktoré sú oprávnené podať dovolanie.

10. Podľa § 420 písm. f/ CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10.1. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

11. V súvislosti s touto námietkou dovolací súd odkazuje na stanovisko najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, ktoré je aktuálne a pre súdnu prax použiteľné aj po 1. júli 2016, ktorého právna veta znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa §

237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“

12. Dovolací súd pripomína, že právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu navyše musí byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 393 CSP, je nepreskúmateľné.

13. V danom prípade dovolateľka namietala vadu konania spočívajúcu v tom, že odvolací súd svoje rozhodnutie nečakane založil na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie (aplikáciou § 3 OZ), čím bolo žalovanej odňaté právo namietat' správnosť právneho názoru na inštančne vyššom súde, pričom sa k záverom odvolacieho súdu nemala možnosť vyjadriť, pretože odvolací súd nepostupoval v súlade s § 382 CSP. Dovolateľka ďalej uviedla, že odvolací súd sa riadne a presvedčivo, resp. vôbec nevyporiadal s jej zásadnou argumentáciou predostretou v konaní.

14. Podľa § 382 CSP ak má odvolací súd za to, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

15. Dovolací súd uvádza, že použitie ustanovenia § 382 CSP odvolacím súdom sa viaže na dve podmienky a to, že nárok treba posúdiť alebo podľa celkom iného právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvej inštancie, alebo síce podľa toho istého právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvej inštancie, ale podľa iného ustanovenia (iného paragrafu alebo iného odseku). Druhou zákonnou podmienkou, ktorá musí byť splnená je, že toto iné zákonné ustanovenie je pre rozhodnutie veci rozhodujúce (viď Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. Beck, str. 1271).

16. Dovolací súd uvádza, že z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorým zamietol žalobu žalobkyne a jeho obsahu vyplýva, že súd prvej inštancie otázku zdržania sa výkonu záložného práva dobrovoľnou dražbou založil na hmotnoprávných ustanoveniach § 52, § 54, § 497, § 499, § 502, § 504, § 506, § 151j a § 151m OZ ako aj ustanoveniach § 3 ods. 6, § 7, § 21 zákona o dobrovoľných dražbách, či ustanovení § 63 ods. 2, ods. 3 Exekučného poriadku, ako aj poukazom na judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky, najmä na uznesenie pléna Ústavného súdu č. 23/2014 ako aj judikatúry Súdneho dvora Európskych spoločenstiev, na ktoré odkázala žalovaná. Súd prvej inštancie však zároveň konštatoval a uviedol, že nie je dôvod vylúčiť právo žalovanej ani s poukazom na § 3 OZ z možnosti začať výkon záložného práva dobrovoľnou dražbou nehnuteľností vo vlastníctve žalobkyne na uspokojenie svojej pohľadávky. Odvolací súd na rozdiel od súdu prvej inštancie sa pri právnom posúdení veci priklonil a založil svoje rozhodnutie na ustanovení § 3 ods. 1 OZ, podľa ktorého výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi. Odvolací súd tak konštatoval, že výkon záložného práva ako každý iný výkon práva musí byť v súlade so zásadou dobrých mravov a uviedol, že pri posudzovaní, či konanie účastníka občianskoprávneho vzťahu je v súlade, či v rozpore s dobrými mravmi, zákon výslovne neurčuje, z akých hľadísk má súd vychádzať. Rozhodnutie o tom, či sú splnené podmienky pre použitie § 3 ods. 1 OZ je vždy potrebné urobiť po starostlivej úvahe. Tieto zákonné ustanovenia, ktoré odvolací súd považoval pre rozhodnutie za určujúce súd prvej inštancie neaplikoval a tak je zrejmé, že v prejednávanej veci odvolací súd posúdil otázku zdržania sa výkonu záložného práva dobrovoľnou dražbou odlišne od súdu prvej inštancie.

17. Keďže vzhľadom na vyššie uvedené má dovolací súd za to, že zo strany odvolacieho súdu došlo k posúdeniu predmetného sporu iným zákonným ustanovením, pričom toto iné zákonné ustanovenie bolo pre rozhodnutie veci rozhodujúce, dovolací súd pristúpil k šetreniu, či zo strany odvolacieho súdu došlo k splneniu tzv. manudukčnej (poučovacej) povinnosti vyplývajúcej z § 382 CSP. Podstatou tejto povinnosti je zabrániť odňatiu možnosti konať pred odvolacím súdom, a teda zabezpečiť riadny prístup k

spravodlivému procesu aj po podaní odvolania. Dovolací súd tak dospel k záveru, že z obsahu spisového materiálu vyplýva, že odvolací súd takto nepostupoval, teda odvolací súd si túto povinnosť nesplnil, v dôsledku čoho účastník konania v danej procesnej situácii nemal možnosť namietať správnosť tohto „nového“ právneho názoru zaujatého až v odvolacom konaní. Týmto nesprávnym procesným postupom odvolacieho súdu došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Uvedená skutočnosť, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 420 písm. f/ CSP je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne.

18. Keďže v okolnostiach preskúmvanej veci dospel dovolací súd k záveru, že postup odvolacieho súdu vo vzťahu k namietanej tzv. prekvapivosti rozhodnutia odvolacieho súdu vykazuje znaky relevantné z hľadiska namietanej vady zmätočnosti vyplývajúcej z § 420 písm. f/ CSP, dovolací súd sa námietkou dovolateľky týkajúcej sa nevyporiadania sa s jej argumentáciou predostretou v konaní odvolacím súdom ďalej nezaoberal.

19. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd v zmysle § 449 a § 450 CSP zrušil rozsudok Krajského súdu v Prešove z 22. februára 2018 sp. zn. 6 Co 8/2017 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.